

Tampereen kaupunki
kirjaamo@tampere.fi
Raija.Mikkola@tampere.fi

Natura-arviointiraportin lähete 29.6.2020, Natura-arviointiraportti 26.6.2020

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto asemakaavan 8539 (Ikuri, Tesomajärvi, Taimiston ja Tuomarinkadun alue) Natura-arvioinnista, Myllypuron Natura 2000 -alue (FI0345001), Tampere

Tampereen kaupunki on toimittanut 29.6.2020 Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskukselle) luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon antamista varten 26.6.2020 päivätyn Natura-arviointiraportin, jossa arvioidaan asemakaavaehdotuksen 8539 (Ikuri, Tesomajärvi, Taimiston ja Tuomarinkadun alue) vaikutuksia Myllypuron Natura 2000 -alueen suojelun perusteisiin. Asemakaava-alue sijoittuu Myllypuron valuma-alueelle.

Pirkanmaan ELY-keskus on katsonut asemakaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa 20.3.2020, että asemakaavaehdotuksen toteuttamisen vaikutukset mukaan lukien rakentamisen aikaiset vaikutukset Myllypuron Natura 2000 -alueen suojelun perusteisiin tulee arvioida luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa Natura-arvioinnissa. Mm. kaavaehdotuksen liitteenä esitettyä Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelma-alueiden Natura-arviointia ei voitu pitää riittävänä kyseisen asemakaavan vaikutusten arvioinniksi. Lisäksi ELY-keskus esitti kaavaratkaisun sisältävän epävarmuutta hulevesivaikutusten lieventämisen riittävyden osalta. Lausunnossa nostettiin esiin myös tarve arvioida virkistyskäyttöpaineiden vaikutuksia sekä yhteisvaikutuksia muiden valuma-alueen hankkeiden kanssa.

Natura-arvioinnin on laatinut Tampereen kaupungin toimeksiannosta FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, ja se on päivätty 26.6.2020.

Arvioitava asemakaava 8539 (Ikuri, Tesomajärvi, Taimiston ja Tuomarinkadun alue)

Noin 11 hehtaarin laajuisen kaava-alueen asemakaavan muutoksen tavoitteena on osoittaa paikkoja uudelle asuntorakentamiselle joukkoliikennereitien ja palvelujen tuntumaan, nykyistä kaupunkirakennetta jatkaen. Asemakaavassa on esitetty alueelle pien-, rivi- ja kerrostaloja ja näiden erilaisia välimuotoja. Suunnittelualan kokonaisrakennusoikeus on 27 070 k-m².

Kaavoitettava alue on tällä hetkellä rakentamatonta metsäistä viheraluetta ja Tampereen kaupungin taimistoa, eikä alueella ole olemassa olevaa rakennuskantaa. Asemakaavaa varten on laadittu hulevesiselvitys ja -suunnitelma.

Natura-arvioinnin sisältö

Arvioidut vaikutukset Myllypuron Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin

Vaikutukset pikkujoket ja purot -luontotyyppiin ja vaikutusten lieventäminen

Natura-arvioinnin mukaan asemakaavassa 8539 suunnitellun maankäytön myötä hulevesivalunta tulee kasvamaan kaava-alueella nykytilasta noin 1,5-2 kertaiseksi. Hulevesivirtaamien kasvu kaava-alueelta lisäisi myös pikkujokien ja purojen luontotyyppiä edustavan Myllypuron virtaamia ja tämä puolestaan vaikuttaisi Myllypuron pinnan korkeuden vaihteluihin sekä virtausnopeuteen, millä puolestaan olisi vaikutuksia mm. uoman eliöstöön.

Natura-arvioinnin mukaan ilman hulevesien hallintaratkaisuja tulevan kaavatilanteen hulevesillä on luontotyyppiä todennäköisiä kohtalaisia haitallisia vaikutuksia, joiden merkittävyys on kohtalainen. Hulevesien hallinnalla pystytään kuitenkin pienentämään hulevesivirtaamien kasvua, jolloin muutokset myös Myllypuron pinnan korkeuden vaihteluissa sekä virtausnopeudessa jäävät riittävän pieniksi, jotta pikkujoket ja purot -luontotyyppien luontainen kehitys ja dynamiikka eivät ole uhattuina.

Hulevesiselvityksen mukaan myös työmailla tulee kiinnittää erityistä huomiota hulevesien hallintaan. Hulevedet esitetään johdettavan rakentamisen aikaisista järjestelmistä ensisijaisesti ympäröivään maastoon, jotta ne eivät aiheuta kuormitusta Tesomajärven laskuojaan ja edelleen Myllypuroon. Rakennuslupamenettely edellyttää, että rakentamisen aikaisten hulevesien hallinnasta esitetään suunnitelma rakennuslupamenettelyn yhteydessä. Rakentamisen aikainen hulevesien hallinta esitetään toteutettavan painanteilla tai sedimenttiainoilla. Alueellinen hulevesiallas esitetään toteutettavaksi ennen tonttien rakentamista, jotta sitä voidaan hyödyntää rakentamisen aikaisten hulevesien hallinnassa. Natura-arvioinnin mukaan hulevesiselvityksessä ei ole otettu kantaa risteävien teiden, katujen ja muun kunnallistekniikan rakentamisen aikaisten hulevesien hallintaan.

Natura-arvioinnin mukaan noudatettaessa hulevesisuunnitelman mukaista esitystä kaikessa rakentamisessa hulevesivirtaamien ei arvioida kasvavan vähäistä enempää, eivätkä pikkujoket ja purot -luontotyyppien luontainen kehitys ja dynamiikka ole uhattuina. Kaava-alueen ulkopuolelle suunnitellusta alueellisesta hulevesialtaasta ei ole kaavan yhteydessä esitetty suunnitelmia. Altaan toteutuminen on edellytyksenä sille, että aikaisemmissa suunnitelmissa ja selvityksissä mitoitettu vaadittava viivytystilavuus saavutetaan, jotta virtaamien kasvu nykytilaan nähden ei ole merkittävää ja maankäytön muutokset eivät aiheuta uhkaa luontotyyppiä.

Rakentamisen myötä myös veden laadussa voisi ilmetä muutoksia. Tulevassa kaavatilanteessa rakennetuilta alueilta ja erityisesti päällystetyiltä pinnoilta muodostuvat hulevedet voivat ajoittain sisältää enemmän epäpuhtauksia. Suurin yksittäinen kuormitus kuitenkin aiheutuu rakentamisen aikaisista hulevesistä rakentamisen alkuvaiheessa. Rakentamisen aikana eroosio on voimakasta ja hulevesien laatu heikkoa runsaan kiintoaineksen ja ravinteiden myötä. Ravinnekuormitus puolestaan saa aikaan mm. purojen veden samentumista, pohjan liettymistä, lisää leväkasvua ja

muuttaa myös puron ravintoketjuja ja sen kautta puron ekologista toimintaa.

Natura-arvioinnin mukaan ilman hulevesien hallintaratkaisuja sekä rakentamisen aikaisilla, että toteutuneen tilanteen aikaisilla hulevesillä on puroveden laadulle todennäköisiä kohtalaisia – voimakkaita haitallisia vaikutuksia, joiden merkittävyys on kohtalainen tai suuri. Noudatettaessa kuitenkin hulevesisuunnitelman mukaista esitystä kaikessa rakentamisessa puroveden laadulle Myllypurossa tai siihen kaava-alueelta laskevissa pintavesiuomissa ei aiheudu sellaisia heikennyksiä, jotka vaarantaisivat puroveden laadun kautta puroeliöstön ja puron ekologisen toiminnan. Natura-arvioinnin mukaan pikkujoeet ja purot -luontotyypin luontainen kehitys ja dynamiikka eivät siten ole uhattuina.

Natura-arvioinnin mukaan pikkujokien ja purojen luontotyypin kannalta haitallisia vaikutuksia aiheuttavia tilanteita ovat myös poikkeuksellisen voimakas tulvatilanne sekä Natura-alueella tai sen läheisyydessä tapahtuvat onnettomuudet kuten liikenneonnettomuus ja esim. siitä aiheutuvat öljy-, haitta-aine- tai kemikaalivuodot puroon. Ilmastonmuutos lisää voimakkaiden tulvien esiintyvyyttä, minkä myötä tiiviisti rakennetun ympäristön keskellä virtaavan Myllypuron arvioidaan olevan haavoittuvassa asemassa poikkeustilanteiden toteutuessa. Liikenneonnettomuuksien todennäköisyyttä Natura-arvioinnissa pidetään ko kaava-alueella melko vähäisenä, sillä alue on kaavoitettu pääosin asumiseen.

Vaikutukset lehto -luontotyyppiin ja vaikutusten lieventäminen

Asemakaavan 8539 mukainen rakentamisen aiheuttama hulevesivirtaamien kasvu lisää ilman hulevesien hallintatoimia myös Myllypuron virtaamia ja tämä puolestaan vaikuttaisi Myllypuron pinnan korkeuden vaihteluihin sekä virtausnopeuteen. Nopeutunut virtaama aiheuttaa uoman reunoilla eroosiota sekä sortumia ja vyörymiä. Tämä puolestaan voi muuntaa uomaa reunustavien luontotyyppien, kuten lehdon pinta-alaa, ja luontotyyppien lajisto voi muuttua. Ravinnekuormituksen kasvun ei kuitenkaan Natura-arvioinnissa arvioida olennaisesti muuttavan Myllypuron lehtokasvien lajistollista koostumusta tai runsautta.

Toteutettaessa asemakaavan hulevesiselvityksessä osoitetut hulevesien hallintatoimet lehtoluontotyyppille kohdistuvat hulevesien aiheuttamat vaikutukset voidaan välttää muissa kuin poikkeuksellisen voimakkaissa tulvatilanteissa. Tulvatilanteen toistuvuuden todetaan Natura-arvioinnissa kasvavan ilmastonmuutoksen myötä, joten hulevesien hallintajärjestelmien toimiminen suunnitelmien mukaisina mahdollisimman tehokkaasti on tärkeää, joskin niiden kapasiteetti erityisen voimakkaan tulvan aikana ei riitä.

Asemakaava-alueen ja Myllypuron Natura-alueen välimatka on noin kilometri eli asemakaava-alueelta ei tapahdu virkistyskäytön suoraa ohjautumista Natura-alueelle. Asemakaava-alueelle on osoitettu lähivirkistysalueina toimivia puistoja, ja kaava-alueelta on Myllypuron lisäksi yhteys muille laajemmille tärkeille virkistys- ja viheralueille kuten Tesomajärven-Tohloppijärven keskuspuistoon sekä muille Tesoman ja Haukiluoman viheralueille. Asemakaavan 8539 mukainen uusi asukasmäärä (500 henkeä) ei ole

niin merkittävä, että virkistyskäytön arvioitaisiin kasvavan merkittävästi erityisesti Myllypuron suuntaan. Natura-arvioinnissa arvioidaan, ettei asemakaava merkittävästi lisää virkistyskäyttöpainetta Myllypuron Natura-alueelle ja sen myötä aiheuta uhkaa boreaalisten lehtojen luontotyyppille.

Vaikutukset lähteet ja lähdesuot -luontotyyppiin ja vaikutusten lieventäminen

Natura-arvioinnin mukaan asemakaava-alueen 8359 etäisyys lähteet ja lähdesuot -luontotyyppiin on noin kilometri. Asemakaavan mukaan pohjaveden pinnan tasolle ei aiheuteta pysyvää muutosta eli lähteikön vesitalouden ei arvioida olevan pitkällä aikavälillä uhattuna. Sen sijaan rakentamisen aikainen mahdollinen pohjaveden pinnan tason väliaikainen aleneminen saattaa aiheuttaa lähteikölle ennakoimattomia vaikutuksia, joiden suuruutta ja merkitystä on vaikea arvioida. Lähteikköön purkautuvan pohjaveden määrä voi vähentyä ja tämän myötä lähteen vesi voi samentua tai veden määrä voi olla niin niukka, että lähteikön ominaispiirteet muuttuvat. Lähteikön ja asemakaava-alueen välisen etäisyyden ollessa noin kilometri merkittävien heikentävien vaikutusten todennäköisyys arvioidaan kuitenkin vähäiseksi, mutta epävarmuuksien vuoksi riskiä haitoista ei voida poissulkea.

Natura-arvioinnin mukaan ilman hulevesien hallintatoimia pitkällä aikavälillä voi kasvavan virtaaman seurauksena aiheutua muutoksia myös lähteikön kohdalla. Hulevesien hallinnalla arvioidaan kuitenkin pystyttävän pienentämään hulevesivirtaamien kasvua, jolloin muutokset myös Myllypuron pinnan korkeuden vaihteluissa sekä virtausnopeudessa jäävät riittävän pieniksi, jotta uomaerosio lähteen kohdalla ei voimistu. Lisäksi lähteikön todetaan olevan korkeusasemaltaan noin metrin puron vedenpintaa ylempänä eli puroveden tulvinta lähteikköön katsotaan Natura-arvioinnissa poikkeuksellisissakin tulvatilanteissa epätodennäköiseksi.

Vaikutukset luonnonmetsät -luontotyyppiin ja vaikutusten lieventäminen

Myllypuron Natura-alueella luonnonmetsät -luontotyyppin kuviot rajautuvat osin suoraan purouomaan ja osin luonnonmetsäkuvioiden ja puron välissä on kapea vyöhyke lehdot -luontotyyppiä. Luonnonmetsien kasvillisuus on kangasmetsälajistoa, joka ei ole yhtä suuresti riippuvainen puroympäristön pienilmastosta kuin lehtojen, mutta toisaalta kangasmetsän kasvit kestävät heikosti tulvia. Tämän myötä erityisesti suoraan purouomaan rajautuvien luonnonmetsäkuvioiden osalta vaikutuksia aiheutuisi Natura-arvioinnin mukaan ilman hulevesien hallintatoimia tapahtuvasta virtaamien kasvusta ja voimakkaammista tulvatilanteista. Purouoman varrella luonnonmetsien pinta-ala voisi vähentyä eroosion myötä ja lajisto taantua niiltä osin, minne tulvat ulottuvat.

Natura-arvioinnin mukaan hulevesien hallinnalla pystytään kuitenkin pienentämään hulevesivirtaamien kasvua, jolloin muutokset myös Myllypuron pinnan korkeuden vaihteluissa sekä virtausnopeudessa jäävät riittävän pieniksi, jotta luonnonmetsät -luontotyyppille aiheutuu enintään lievää vaikutusta, jonka merkittävyys on vähäinen. Hulevesien laadun vaikutukset luonnonmetsät -luontotyyppille arvioidaan Natura-arvioinnin mukaan olevan vähäistä.

Luonnonmetsille aiheutuu jo nykytilanteessa vaikutuksia virkistyskäytön aiheuttamasta kulumisesta. Luonnonmetsien varpuvaltainen kenttäkerroksen kangasmetsälajisto kestää kulutusta paremmin kuin lehtokasvillisuus, mutta kangasmetsälajiston palautuvuus on hitaampi eli voimakas kulutus vaatisi pitkän häiriöttömän palautumisajan, mikä korostaa vaikutuksen merkittävyyttä. Luonnonmetsien osalta vaikutusten suuruus ja todennäköisyys epävarmuuksien osalta arvioidaan Natura-arvioinnissa samaksi kuin lehto-luontotyyppilläkin.

Vaikutukset liito-oravaan

Natura-alueella esiintyy liito-oravaa. Kaavaratkaisussa ei osoiteta uutta rakentamista Natura-alueelle, joten lajille ei synny suoria elinympäristövaikutuksia. Kaavaratkaisu ei myöskään hävitä tai merkittävästi heikennä liito-oravan kulkuyhteyksiä asemakaava-alueella, Natura-alueella tai niitä ympäröivien metsäalueiden välillä.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen ja koskemattomuuteen

Natura-arvioinnin mukaan, mikäli hulevesien hallintatoimet toteutetaan, Myllypuron Natura-alueen arvioidaan voivan asemakaavasta 8539 huolimatta pitkälläkin aikavälillä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit eivät mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasollaan. Tämä johtopäätös edellyttää asemakaavan 8539 hulevesiselvityksessä esitettyjen hulevesien hallintatoimien toteuttamista, sillä ilman niitä asemakaavalla on todennäköisiä haitallisia vaikutuksia kaikille Natura-alueen luontotyypeille hulevesien aiheuttamien virtaama- ja/tai vedenlaatu- muutosten myötä.

Yhteisvaikutukset

Myllypuron valuma-alueella on laadittu viime vuosina useita maankäytön suunnitelmia, joissa alueelle on osoitettu uutta, alueen rakennetta tiivistävää maankäyttöä, uusia yritystoimintoja sekä liikenneväyliä. Yhteisvaikutuksena kaikkien alueen maankäyttöhankkeiden osalta Natura-arvioinnin mukaan voidaan todeta, että mikäli kaikkien suunnittelualueiden hulevesien hallintatoimet toteutetaan suunnitelmien ja vaikutusarviointien mukaisina, merkittäviä haitallisia yhteisvaikutuksia Myllypuron Natura-alueelle ei normaalitilanteessa aiheudu. Hulevesien hallintatoimien toteuttaminen parantaa koko valuma-alueen jo rakennettujen alueiden hulevesien laatua ja tasoittaa virtaamia, millä on myönteistä vaikutusta Myllypuron kannalta. Alueen asemakaava-alueet rakentuvat eriaikaisesti, jolloin myös Natura-alueelle kohdistuvat mahdolliset vaikutukset tapahtuisivat eri aikoina. Samanaikaisesti toteutuvat hankkeet saattaisivat aiheuttaa suurempia vaikutuksia, mutta koska jokaisella asemakaava-alueella hallitaan hulevedet ennen niiden johtamista purkureitille, ei heikentäviä vaikutuksia synny. Yhteisvaikutuksena ilmenee myös virkistyskäytön kasvua Natura-alueella ja Natura-luontotyyppien sietokyky voi olla pitkällä aikavälillä riittämätön vähittäin ja osin ennustamattomasti lisääntyvälle virkistyskäytölle. Nyt arvioitavana oleva asemakaava ei osaltaan voimista virkistyskäytön kasvuun liittyvää kulumisriskiä merkittävästi, koska kaavan mukainen uusi

asukasmäärä on laajemmin tarkasteltuna enintään kohtalainen ja kaava-alueelta ohjautuu virkistyskäyttöä myös muille keskeisille puisto- ja viher-alueille.

Seuranta

Natura-arvioinnin mukaan Tampereen kaupungin ympäristönsuojelu sekä viherympäristö ja hulevedet -yksikkö luovat Myllypuron Natura-alueelle hoito- ja käyttösuunnitelman osana pysyvän seurantaverkon, jossa pyritään saamaan tietoa luontotyyppin ominaispiirteistä, lajiston ja toiminnan muutoksista. Seurantaverkko muodostuu pysyvistä näytealoista (kasvillisuusvaikutusseuranta), veden laadun, virtaaman sekä pohjaeläimistön seurannasta.

Keskeinen seuranta tapahtuu pikkujoket ja purot -luontotyyppin osalta, koska valuma-alueella tapahtuvat muutokset heijastuvat sekä Myllypuron veden laatuun että pohjaeläinyhteisöjen rakenteeseen. Seuranta on aloitettava ennen kuin asemakaava toteutetaan. Seurannan suunnittelu on aloitettu marraskuussa 2016 ja sitä jatketaan edelleen ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä.

Hulevesien hallintatoimien toteuttamisen tehokas valvonta ja toteuttamisen jälkeinen seuranta nähdään Natura-arvioinnissa turvaavan sen, että normaalitilanteessa hulevesien hallintajärjestelmä toimii suunnitelmien mukaisella tavalla ja mahdollisimman tehokkaasti.

Laaditun Natura-arvioinnin johtopäätökset

Natura-arvioinnissa todetaan, että toteutettaessa asemakaavasta laaditun hulevesiselvityksen mukaiset hulevesien hallintatoimet, asemakaavalla nro 8539 ei ole todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Myllypuron Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille eikä lajille eikä Natura-alueen eheys ole uhattuna. Hulevesiselvityksessä osoitettujen hulevesien hallintatoimien toteuttaminen on ehdoton edellytys tälle johtopäätökselle.

PIRKANMAAN ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO

Myllypuron Natura 2000 -alue

Pirkanmaan ELY-keskus toteaa Myllypuron Natura 2000 -alueen (FI0345001) olevan 20 hehtaarin laajuinen luontodirektiivin mukainen erityisten suojelutoimien alue (SAC -alue). Kohteen suojelun perusteina ovat luontodirektiivin liitteen I luontotyypeistä boreaalisten lehtojen, lähteiden ja lähdesoiden, pikkujokien ja purojen sekä boreaalisten luonnonmetsien luontotyyppit sekä luontodirektiivin liitteen II -laji liito-orava. Luonnonsuojelulain 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkoston suojeluperusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Hulevesivaikutukset

Asemakaava-alue sijoittuu Myllypuron Natura 2000 -alueen valuma-alueelle, noin kilometrin etäisyydelle itse Natura-alueesta. ELY-keskus toteaa,

4.11.2020

että Natura-arvioinnissa on tunnistettu oikein arvioitavana olevan asemakaavan 8539 merkittävimpien vaikutuksien Myllypuron Natura 2000 -alueen suojeluperustearvoihin liittyvän asemakaava-alueelle suunnitellun maankäytön myötä kasvavaan hulevesivaluntaan. Sekä lisäksi on tunnistettu, että sekä veden määrään että sen laatuun liittyvät, kaava-alueen rakentamisen ja toteutumisen aikaiset hulevesivaikutukset kohdistuvat erityisesti Myllypuron suojeluperusteista pikkujokien ja purojen luontotyyppiin, joka on lisätty Myllypuron Natura 2000 -alueen suojeluperusteeksi valtioneuvoston 5.12.2018 antamalla päätöksellä. Lisäksi hulevesivirtaaman kasvusta ja siihen liittyvistä tekijöistä voi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aiheutua vaikutuksia myös muihin Myllypuron suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin. Myös näitä vaikutuksia on Natura-arvioinnissa ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioitu oikeansuuntaisesti.

ELY-keskus pitää tärkeänä, että asemakaavaa varten on laadittu hulevesiselvitys ja -suunnitelma, joissa on noudatettu Myllypuron Natura 2000 -alueen arvot huomioivia Tampereen kaupungin huleveden hallinnan yleisiä periaatteita sekä Tampereen kantakaupungin hulevesiohjelman valuma-alue selvityksen Vihnusjärven valuma-alueita koskevia toimenpidesuosituksia.

ELY-keskus toteaa, että kaavaa varten laaditussa hulevesiselvityksessä kaava-alueelle on esitetty sekä tonttikohtaista että alueellista hulevesien hallintaa. Selvityksen yhteydessä tehdyn hulevesimallinnuksen perusteella on arvioitu, että tonttikohtaisella viivytyksellä tulevan kaavaratkaisun huippuvirtaamia voidaan leikata noin neljänneksellä. Tonttikohtaisen hallinnan lisäksi kaava-alueelle on asemakaavan hulevesiselvityksessä esitetty alueellista hulevesien viivytysallasta. Hulevesiselvityksen mukaan asemakaava-alueelle ei kuitenkaan kyetä toteuttamaan luontoarvoista ja Tesomajärven laskuojan pituuskaltevuudesta johtuvien rajoitusten vuoksi ko asemakaavan hulevesisuunnittelua ohjaavassa Tesoman yleissuunnitelma-alueen hulevesiselvityksessä ja -suunnitelmassa tarpeelliseksi katsottua 800 m³ allastilavuutta hulevesien käsittelyyn. Kaava-alueella altaalle käytettävissä olevaan tilaan asemakaavan hulevesiselvityksen mukaan saadaan toteutettua noin 350 m³ viivytystilavuus. Yhteensä tonttikohtaisen viivytyksen kanssa viivytystilavuutta olisi saavutettavissa asemakaava-alueelle noin 410 m³. Jäljelle jäävää 390 m³ viivytystilavuutta esitetään Natura-arvioinnissa asemakaavan hulevesiselvityksessä/ -suunnitelmassa esitetyn mukaisesti toteutettavaksi asemakaava-alueen ulkopuolelle Tesomajärven laskuojan varrelle.

ELY-keskus pitää merkittävänä puutteena sitä, että kaava-alueen ulkopuolelle esitetystä, hulevesien riittävää käsittelyä turvaavasta alueellisesta hulevesialtaasta ei ole asemakaavan laatimisen yhteydessä esitetty tarkempia suunnitelmia. Myös Natura-arvioinnissa ratkaisua pidetään ongelmallisena, sillä altaan toteutuminen katsotaan olevan edellytyksenä sille, että asemakaavan hulevesisuunnittelua ohjaavassa Tesoman yleissuunnitelma-alueen hulevesisuunnitelmassa mitoitettu viivytystilavuus saavutetaan, jotta virtaamien kasvu nykytilaan nähden ei ole merkittävää ja maankäytön muutokset eivät aiheuta uhkaa luontotyyppille. ELY-keskus katsoo, että asemakaava-alueen 8539 ulkopuolista hulevesien hallintaratkaisua,

josta ei ole esitetty arvioitavan kaavaratkaisun yhteydessä toteuttamiskelpoista suunnitelmaa ei voida pitää hulevesivaikutuksia lieventävänä tekijänä, mitä kuitenkin Natura-arvioinnissa esitetty johtopäätös Myllypuron suojeluperusteiden merkittävästi heikentävien vaikutusten syntymättä jäämisestä edellyttää. ELY-keskus toteaa, että Tesoman yleissuunnitelman tausta-aineistoksi laadituissa hulevesisuunnitelmassa ja -selvityksessä mitoitettua viivytystilavuutta (800 m³) suppeampaa hulevesien hallintaa ei voida pitää riittävänä turvaamaan kaava-alueen hulevesien hallintaa yhä muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa. ELY-keskus katsoo, että ennen kuin asemakaavaa voidaan hyväksyä, tulee kaava-alueen ulkopuolisesta hulevesien hallinnan ratkaisusta olla laadittuna toteuttamiskelpoinen suunnitelma, joka hyväksytään osana kaava-aineistoa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan huleveden hallintarakenne tulee myös toteuttaa etupainotteisesti muun kaava-alueen kunnallistekniikan yhteydessä ennen korttelialueiden rakentamista. Edellä esitetyn riittävän hulevesien hallinnan välttämättömyyttä korostaa ELY-keskuksen näkemyksen mukaan myös Natura-arvioinnissa esiin tuotu epävarmuus liittyen poikkeuksellisiin tulvatilanteisiin, joiden esiintyvyys on ilmastonmuutoksen myötä lisääntymässä.

ELY-keskus toteaa, että erityisesti rakentamisen aikaiset hulevedet voivat olla laadultaan huonoja mm. veden mukana kulkeutuvan kiintoaineksen vuoksi. Rakentamisaikaisten hulevesien hallinta on Natura-arviointiraportissa esitetty ja arvioitu hulevesiselvityksen ja -suunnitelman mukaisesti ratkaistavan rakennuslupamenettelyiden yhteydessä esitettävien rakentamisaikaisten hulevesien käsittelysuunnitelmien sekä ennen tonttien rakentamista toteutettavan alueellisen hulevesialtaan avulla. Hulevesisuunnitelman mukaisia rakentamisaikaisten hulevesien hallintakeinoja ei ole kuitenkaan sidottu asemakaavaehdotuksen kaavamerkintöihin ja -määräyksiin, mikä aiheuttaa ELY-keskuksen näkemykseen mukaan epävarmuutta Natura-arvioinnin johtopäätökseen. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan epävarmuutta tuo lisäksi se, että hulevesiselvityksessä ei ole otettu erikseen kantaa risteävien teiden, katujen ja muun kunnallistekniikan rakentamisen aikaisten hulevesien hallintaan, mikä on tuotu myös esiin Natura-arviointiraportissa arviointiin liittyvänä epävarmuutena.

ELY-keskus katsoo, että edellä mainittujen puutteiden korjaamiseksi ja merkittävästi heikentävien Natura-alueen suojeluperusteita heikentävien vaikutusten estämiseksi kaava-alueen hulevesiin liittyviä määräyksiä tulee täydentää niin, että myös rakentamisaikaisesta hulevesien käsittelystä sekä yleisten alueiden hulevesijärjestelmien rakentamisesta annetaan kaavaan määräykset. Hulevesiä koskeva määräys on mahdollista antaa esimerkiksi yleismääräyksenä: Katusuunnitelmiin sekä rakennus- ja toimenpidedelupa-asiakirjoihin on liitettävä hankkeen pohjalta laadittu hulevesisuunnitelma, jossa tulee esittää rakentamisen ja toiminnan aikaiset hulevesimenetelmät, -rakenteiden suunnitelmat sekä hulevesien hallinnan seuranta-suunnitelma, jotka tulee hyväksyttävä ympäristönsuojeluviranomaisella. Hulevesien hallintajärjestelyjen tulee osaltaan turvata Myllypuron Natura 2000-alueen luonnonarvoja. Alueellinen huleveden hallintarakenne (hule-18) on toteutettava alueen muun kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä ennen tonttien rakentamisen aloittamista, rakentamisen aikana ja ennen tonttien käyttöönottoa.

Virkistyskäytön vaikutukset

ELY-keskus pitää oikeansuuntaisena Natura-arvioinnissa esitettyä arviota, ettei asemakaava merkittävästi lisää virkistyskäyttöpaineita Myllypuron suuntaan, eikä siten aiheuta uhkaa boreaalisten lehtojen tai luonnonmetsien luontotyypeille. Arvio ja johtopäätös perustuvat mm. kaava-alueen etäisyyteen Myllypuron Natura 2000 -alueesta (n. 1 km), maltilliseen kaava-alueen uuteen asukasmäärään, kaava-alueelle osoitettuihin lähivirkistysalueisiin sekä kaava-alueen yhteyksiin muille laajemmille viher- ja virkistysalueille. ELY-keskus kuitenkin toteaa Myllypuron alueen lehto- ja luonnonmetsät -luontotyypeillä olevan nykytilanteessa havaittavissa kulumista ja roskaantuneisuutta ja Natura-luontotyyppien sietokyky ja palautumispotentiaali voivat olla pitkällä aikavälillä riittämättömiä lisääntyvälle virkistyskäytölle. ELY-keskus katsoo, että Myllypuron Natura-alueen luontotyyppien seuranta on tärkeässä roolissa turvattaessa luontotyyppiä pitkällä aikavälillä. Seurannan perusteella on mahdollista tarvittaessa toteuttaa virkistyskäytön vaikutuksia lieventäviä toimia mm. kulumisen ehkäisemiseksi.

Yhteisvaikutukset

Natura-arvioinnin yhteisvaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu Myllypuron valuma-alueella vireillä olevia ja jo toteutuneita hankkeita ja suunnitelmia. ELY-keskus katsoo, että kattavasti arvioiduilla hankkeilla tai suunnitelmilla ei ole vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa ratkaisevaksi nousevia yhteisvaikutuksia nyt arvioitavana olevan asemakaavan 8539 kanssa edellyttäen, että lieventävät toimet, erityisesti hulevesien hallinta, toteutetaan kussakin tapauksessa suunnitelmien ja vaikutusarvointien mukaisina.

Johtopäätökset

ELY-keskus toteaa, että arvioitavana oleva asemakaava 8539 ei merkittävästi heikennä Myllypuron Natura 2000 -alueen suojelun perusteita eikä Natura 2000 -alueen eheys ole uhattuna, kun kaikki asemakaavan hulevesiselvityksessä ja -suunnitelmassa, laaditussa Natura-arvioinnissa sekä ELY-keskuksen tässä lausunnossa edellyttämät lieventämistoimet otetaan käyttöön täysimääräisinä. Sama voidaan todeta muiden arvioitujen hankkeiden yhteisvaikutusten osalta. Merkittävimpinä lieventämiskeinoina toimivien hulevesien hallinnan ratkaisujen toteuttamisen tehokkaaseen valvontaan ja toimivuuden seurantaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta merkittävästi heikentävät vaikutukset pystytään välttämään tulevaisuuden muuttuvassa ilmastossa.

Asian käsittely

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkintä hyväksynnästä on seuraavalla sivulla. Asian on esitellyt ylitarkastaja Marita Saksa-Lapikisto ja ratkaissut ylitarkastaja Marja-Liisa Pitkänen.

Tämä asiakirja PIRELY/2179/2015 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PIRELY/2179/2015 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pitkänen Marja-Liisa 05.11.2020 08:04

Esittelijä Saksa-Lapikisto Marita 04.11.2020 16:10